

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้อย่างมหาศาลให้แก่ประเทศไทย เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการนำปัจจัยการผลิตในประเทศที่หลากหลายมาผลิตเป็นบริการอย่างใดอย่างหนึ่งด้านการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายหรือความพึงพอใจ และขายบริการด้านการท่องเที่ยวให้แก่ผู้เยี่ยมชม การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงานและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้หมุนเวียนภายในประเทศปีละหลายแสนล้านบาท โดยในปี 2555 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 983,928.36 ล้านบาทซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2556 ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,171,651.42 ล้านบาท จะเห็นได้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวมีอัตราที่เติบโตขึ้นมากจากปีที่ผ่านมา (กรมการท่องเที่ยว, 2556)

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเริ่มมีวิถีที่เปลี่ยนไป นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยมากขึ้นเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังต้องการที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเยือน โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ประเภทอื่นๆ การเปลี่ยนแปลงวิถีการท่องเที่ยวนี้มีสาเหตุสำคัญจากการตื่นตัวและให้ความสนใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัญหาในประเทศต่างๆทั่วโลก สำหรับประเทศไทยมีการตอบสนองการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างเด่นชัดทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแผนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2552 – 2555 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ (National Ecotourism Policy) ขึ้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (ปรีดี โชติช่วง, 2555)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่นานาชาติให้ความสำคัญเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน (Environmentally Sustainable Development) โดยมีการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องและชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

อย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังดำรงไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมของระบบนิเวศ (First Hand Ecosystem) และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้กรมอุทยานแห่งชาติ (2540) ได้กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (Nature Attractions) ทรัพยากรหรือแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยเช่นการเดินเส้นทางธรรมชาติ การดูนก/ส่องสัตว์ การกางเต็นท์พักแรม เป็นต้น ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจึงรวมถึงศักยภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยกรมอุทยานแห่งชาติได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆคือ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature Destination) 2) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Destination) (รวมเอาแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดี)และ 3) แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม และประเพณี

จังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางตะวันตกที่มีภูมิประเทศหลากหลายเป็นดินแดนแห่งวัฒนธรรมลุ่มน้ำแม่กลองและสายหมอกแห่งขุนเขาตะนาวศรี มีความเป็นมาอันยาวนานและประกอบไปด้วยผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ ราชบุรีในปัจจุบันจึงเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีที่หลากหลาย ที่ผสมผสานและอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน จังหวัดราชบุรีมีสถานที่และกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ที่น่าสนใจมากมาย ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ งานหัตถกรรมต่างๆ เช่น เครื่องปั้น เครื่องหล่อ เครื่องทอผ้า เครื่องจักสาน นอกจากนี้ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่งดงาม รวมทั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญเมืองหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งจากสถิติที่ผ่านมารายงานว่าในปี 2555 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาจังหวัดราชบุรี 999,897 คน และในปี 2556 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเป็น 1,075,715 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556 : ออนไลน์) โดยจุดเด่นที่ทำให้จังหวัดราชบุรีเป็นที่สนใจแตกต่างจากจังหวัดท่องเที่ยวอื่นๆ คือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อำเภอสวนผึ้ง (อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี, 2552 : ออนไลน์) โดยที่มาของคำว่า "สวนผึ้ง" มาจากพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอที่มีสภาพแวดล้อมประกอบด้วยธรรมชาติ ป่าไม้ เทือกเขา และมีต้นไม้ชนิดหนึ่งเป็นต้นไม้ที่มีสีขาวนวลไม่มีเปลือกกะเทาะหรือลอกให้เห็น ที่สำคัญคือจะมีผึ้งจำนวนมากมาอาศัยทำรังบนต้นไม้ชนิดนี้เท่านั้น ชาวบ้านจึงเรียกต้นไม้ต้นนั้นว่า "ต้นไม้ผึ้ง" และได้กลายเป็นชื่ออำเภอในปัจจุบันเนื่องด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอำเภอสวนผึ้งเป็นพื้นที่ที่มีภูเขาสูงสลับซับซ้อน กั้นระหว่างชายแดนประเทศไทยกับประเทศพม่าซึ่งยังเต็มไปด้วยความสมบูรณ์ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์จะมีสภาพภูมิอากาศที่หนาวเย็นสามารถขึ้นไปชมทะเลหมอกที่เขากระโจมหรือห้วยคอกหมูอันเป็นสถานที่สุดเขตชายแดนรวมถึงทรัพยากรป่าไม้นานาพันธุ์ อีกทั้งยังเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตเพาะพันธุ์พืชสมุนไพรในสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ รวมทั้งเป็นสถานที่ที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศให้กับประชาชนทั่วไป

จากพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติแหล่งโบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และเพื่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงต้องการศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ท้องถิ่นและเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ผู้ที่สนใจสร้างกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทางเลือกหนึ่ง

1.4 นิยามศัพท์

ความต้องการ หมายถึง ความปรารถนาที่จะสร้างความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งในระดับพื้นฐานและระดับที่เกิดจากบุคลิกภาพของบุคคลและอิทธิพลจากสังคมรอบข้าง

นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ สถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้วยความสมัครใจ ทั้งค้างคืนและไม่ค้างคืน

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เช่น การปั่นจักรยานชมธรรมชาติ การตั้งแคมป์ชมวิวยักษ์คอกหมู ชมประเพณีกินข้าวห่อของชาวกระเหรี่ยง เป็นต้น